

Tynset kommune
Torvgata 1
2500 TYNSET
Att.Svein Magne Storaas

Saksbehandler, innvalgstelefon
Merethe Kleiven, 61266083

Inspeksjonsrapport: Oppfølging av alvorlig avvik ved Tynset renseanlegg, Tynset kommune, kontrollnummer 2024.095.I SFIN

Denne rapporten handler om oppfølgingstilsynet som ble gjennomført med Tynset kommune den 4. juni 2024. Bakgrunnen for tilsynet var å følge opp det alvorlige avviket som ble avdekket ved tilsyn med Tynset renseanlegg i 2023.

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultater fra tilsynet

Avvik: Rensekrav i tillatelsen etter forurensingsloven overholdes ikke

Statsforvalteren i Innlandet konstaterer at det alvorlige avviket avdekket i 2023, knyttet til manglende overholdelse av rensekrav, ikke er lukket. Vi ser alvorlig på dette avviket.

Avviket er nærmere omtalt under del 2 i rapporten.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Oppfølging etter tilsyn

Tynset kommune plikter å rette avviket så raskt som mulig. Vi har forståelse for at dette er et avvik som det tar tid å lukke ettersom kommunen må avklare om det er behov for større investeringer på avløpsområdet for å dimensjonere anlegget til eksisterende belastning. Vi ber dere om å sende oss følgende:

- Innen **31.12.2024** ønsker vi å få tilsendt en plan for hvordan kommunen skal sikre at avløpsvannet fra Tynset tettbebyggelse i framtiden renses i tråd med krav i tillatelsen og i

medhold av lov. Denne planen skal inneholde en realistisk tidsplan for gjennomføring av konkrete tiltak.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfinpost@statsforvalteren.no ved Merethe Kleiven. Merk svaret med saksnummer 2024/5776 tilsynsnummer 2024.095.I.SFIN.

Statsforvalteren avslutter tilsynet fra 2023

I forbindelse med gjennomføringen av tilsynet nå i juni 2024, avslutter vi tilsynet som ble gjennomført i 2023. At tilsynet avsluttes betyr ikke at avvikene er lukket, men at de følges opp videre via tilsynet gjennomført 4. juni 2024.

Del 2: Statsforvalterens vurderinger og begrunnelse

Avvik: Rensekrav i tillatelsen etter forurensingsloven overholdes ikke og anlegget tilføres mer avløpsvann enn dimensjonerende kapasitet.

Dette er et avvik fra følgende krav for Tynset renseanlegg

- Utslippstillatelsen (2014.0600.T) for Tynset renseanlegg, pkt. 1.1, 2.2.1 og 2.4
- Forskrift om begrensning av forurensing (forurensingsforskriften) §§ 14-10 og 14-13

Beskrivelse av krav

I tillatelsens punkt 1.1 framgår det at rammen for utslipp av rensed avløpsvann fra Tynset tettbebyggelse er 3200 pe, noe som tilsvarer anleggets dimensjonerende kapasitet.

I tillatelsens punkt 2.2.1 og forurensningsforskriftens § 14-10 står det videre at renseanlegget skal dimensjoneres slik at det har tilstrekkelig og stabil yteevne under alle forhold, og at det må tas hensyn til variasjoner i belastning og mengde avløpsvann.

I tillatelsens punkt 2.4 er rensekravene for BOF_5 og KOF_{Cr} ved Tynset renseanlegg definert. Rensekravet for BOF_5 og KOF_{Cr} er basert på enkeltprøver, og for at sekundærrensekravet skal være overholdt må rensekravet for både BOF_5 og KOF_{Cr} overholdes for samme prøve. For begge parameterne er rensekravet formulert som et «eller»-krav der minstekravet er å overholde konsentrasjonskravet eller renseseffektkravet.

Vurdering:

Vi konstaterer at det alvorlige avviket knyttet til manglende overholdelse av rensekrav ikke er lukket. Renseanlegget overholder fortsatt ikke rensekravene for BOF_5 og KOF_{Cr} . Utslippskonsentrasjonene er svært høye for mange enkeltprøver, spesielt for BOF_5 . De siste årene har anlegget også blitt tilført langt mer enn det er dimensjonert for.

Vedtak om gebyr

Statsforvalteren vedtar at Tynset kommune må betale et gebyr på 23 400 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for tilsyn av inntil en dags varighet og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 15. mai 2024 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Statsforvalteren innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført som en oppfølging av et alvorlig avvik avdekket ved tilsyn 10.11.2023. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Tynset kommune sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Fra Statsforvalteren deltok

- Tore Pedersen
- Linn C. Myhrer Rueslått
- Merethe Kleiven

Fra Tynset kommune deltok

- Svein Magne Storaas (Teknisk sjef)
- Stein Jordet (Leder for teknisk drift)
- Teame Sahle (Driftsoperatør)
- Øystein Bekkevoll (Fagleder ledningsnett)
- Ivar Nyås (driftsoperatør)
- Ragnhild Utstumo (VA-ingeniør)
- Kjell Erik Bangen (Driftsoperatør)
- Erling Strålberg (Kommunedirektør)

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Tynset kommune ble kontrollert under tilsynet:

- Tynset renseanlegg

Tema kontrollert

Dette var et tilsyn for å følge opp alvorlig avvik avdekket i 2023. Temaet for tilsynet var derfor overholdelse av rensekrav på kort og lang sikt.

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Tynset renseanlegg har hatt utfordringer med å overholde sekundærrensekravet over mange år. De årlige egenkontrollrapportene viser også at anlegget har vært tilført langt mer enn det er dimensjonert for. Anlegget var opprinnelig dimensjonert for 3400 pe, men i 2022 ble kapasiteten i det biologiske rensetrinnet utvidet til 5000 pe. Anlegget har siden 2021 vært tilført ca. 7600 pe. Det er nærliggende å tenke at overbelastningen er årsaken til at rensekravene ikke overholdes.

Tettbebyggelsens størrelse ble i 2022 beregnet til å være 4200 pe. Dette gir en differanse på ca. 3000 pe mellom tettbebyggelsens størrelse og tilført mengde til avløpsanlegget. Tynset kommune har ikke klart å finne kilden(e) til dette påslippet. De har vært i kontakt med Nortura Tynset og vil iverksette en prøvetaking av virksomhetens påslipp til kommunalt avløpsnett.

Statsforvalteren har etter tilsynet vært i kontakt med Nortura Tynset for å forsøke å få tall på mengde og innhold i prosessvannet virksomheten slipper til kommunalt avløpsnett. Nortura har vært imøtekommende og hjelpsomme. Det er usikkerhet knyttet til hvor representativt tallgrunnlaget for BOF_5 er for dagens drift ved Nortura fordi tallene er fra 2014. Men, vår vurdering er at det kan se ut til at påslippet fra Nortura er større enn det kommunen har antatt. Påslippet kan være en del av forklaringen på den store differansen mellom tettbebyggelsens størrelse (der industri ikke var medregnet) og det faktiske påslippet til Tynset renseanlegg. Vi vil understreke at det bør innhentes et oppdatert tallgrunnlag for å kunne konkludere i dette spørsmålet.

Tiltak for å optimalisere driften ved dagens anlegg

Det vil ta tid før Tynset kommune har et renseanlegg som renser i tråd med både eksisterende og kommende krav. Vi er kjent med at kommunens drift av Tynset renseanlegg er optimalisert så langt man mener det går med dagens belastning. Det er et arbeidsintensivt anlegg å drifte, i tillegg til at det krever god kjennskap til og kompetanse om anlegget for å drifte det tilfredsstillende. Det er derfor bekymringsfullt at kommunens vaktordning per i dag ikke består av driftspersonell med slik kunnskap. Det er viktig å sikre at man har tilstrekkelig kompetanse til å iverksette tiltak ved hendelser også utenfor ordinær arbeidstid, spesielt når man har et anlegg der renseprestasjonen er så avhengig av optimalisert drift til enhver tid. Vi oppfordrer kommunen til å evaluere gjeldende vaktordning, og gjennomføre de tiltak som er nødvendige for å sikre at renseanlegget fungerer best mulig til enhver tid.

Kommunen har i tillegg planer om å få gjort en gjennomgang av Tynset renseanlegg. Hensikten er å kartlegge hvilke deler av anlegget som ev. må oppdimensjoneres for å håndtere eksisterende påslipp på nesten 8000 pe, samt ta høyde for framtidig utvikling i Tynset tettbebyggelse.

Konsekvensen av å ikke overholde rensekravene vil, i tillegg til tettere oppfølging fra oss, være knyttet til kommunens mulighet til utvikling. Kommunen som plan- og bygningsmyndighet vil f.eks. ikke kunne gi byggetillatelse innenfor Tynset tettbebyggelse fordi § 27-2 i plan- og bygningsloven ikke er oppfylt. I tillegg vil det også kunne føre til at Statsforvalteren fremmer innsigelse i plansaker som fører til økte påslipp til Tynset renseanlegg.

Framtidig rensing av avløpsvann fra Tynset tettbebyggelse

Tynset renseanlegg er et relativt nytt kjemisk-biologisk anlegg. Gjeldene tillatelse ble gitt i 2014. Statsforvalteren kan revidere tillatelsen i sin helhet når det har gått 10 år fra tillatelsen ble gitt, jf. forurensingsloven § 18 tredje ledd. Vi har til hensikt å revidere tillatelsen i 2024/2025.

I forbindelse med ny tillatelse etter forurensingsloven vil renskravene bli noe skjerpet. Vi ønsker derfor å belyse hva disse kravene høyst sannsynlig vil bli (tabell 1). I dagens tillatelse er renskravene for totalt fosfor, BOF_5 og KOF_{Cr} formulert som «eller»-krav der konsentrasjonskravet eller kravet om % renseseffekt må overholdes. Denne formuleringen vil ikke bli videreført, noe som innebærer at man må overholde både %-kravet for reduksjon av fosfor og et konsentrasjonskrav. For sekundærrensekravet vil det bli gitt krav om overholdelse av %-kravet og et konsentrasjonskrav som tilsvarer 100 % overskridelse av konsentrasjonskravet i forurensingsforskriften. I tillegg vil det bli krav om flere prøveuttak i året.

Tabell 1. Renskrav som vil bli innført ved revisjon av utslippstillatelsen i 2024/2025. Vi tar forbehold om endringer i lovverket eller annen informasjon som skulle framkomme som endrer vår vurdering.

Utslippsparameter	Krav	Antall prøver
Totalt fosfor (tot.P)	Årlig gjennomsnitt: Minst 95 % reduksjon av fosfor. Årlig gjennomsnitt: Maksimalt 0,4 mg/l fosfor i utløp. Ingen enkeltprøver skal overskride en konsentrasjon på 0,8 mg/l	24 ukeblandprøver eller døgnblandprøver per år.
Biologisk oksygenforbruk (BOF_5)	Enkeltprøver: Minimum 70 % reduksjon av BOF_5 . Ingen enkeltprøve skal overskride 50 mg O_2 /l.	24 stk. 21 av 24 døgnblandprøver må overholde krav til renseseffekt
Kjemisk oksygenforbruk (KOF_{Cr})	Enkeltprøver: Minimum 75 % reduksjon av KOF_{Cr} . Ingen enkeltprøve skal overskride 250 mg O_2 /l.	24 stk. 21 av 24 døgnblandprøver må overholde krav til renseseffektkrav

Tettbebyggelsens størrelse

Vi ønsker også å påpeke at en oppdatert vurdering av tettbebyggelsens størrelse i dag og 10 år fram i tid er nødvendig kunnskap for å kunne dimensjonere et nytt/oppgradert renseanlegg. Det er da viktig at man tar med seg påslippet fra Nortura Tynset og annen industri i denne beregningen.

Det er i denne sammenheng også viktig å vurdere om det er andre renseanlegg/tettbebyggelser i kommunen det vil være hensiktsmessig å slå sammen med til et nytt/oppgradert anlegg. Dette gjelder også randsoneområder som i dag har spredt avløp.

Samarbeid på tvers av kommunegrensene

Det er flere kommuner i regionen som sannsynligvis må oppgradere avløpsløsningene sine de neste årene. Vi ønsker derfor å oppfordre til dialog for å vurdere samarbeid på tvers av kommunene.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Merethe Kleiven
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent